

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 546/2005
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε΄ ΤΜΗΜΑ
Συνεδρίαση της 24/11/2005**

Σύνθεση

Πρόεδρος: Σπυρίδων Σκουτέρης, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι: Δημήτριος Λάκκας, Βλάσιος Ασημακόπουλος, Βασίλειος Κοντόλαιμος, Ιωάννης Σακελλαρίου, Χριστόδουλος Μπότσιος, Μιχαήλ Απέσσος, Ιωάννα Καραγιαννοπούλου, Μεταξία Ανδροβιτσανέα.

Εισηγήτρια: Ελένη Πασαμιχάλη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμ. ερωτήματος: Φ.202/112609/Δ2/12-11-2004 της Δ/σης Προσωπικού Δ/θμιας Εκπ/σης - Τμήμα Γ΄ του ΥΠΕΠΘ.

Περίληψη ερωτήματος: α) Σε περίπτωση υπηρεσιακής εκπαίδευσης εκπαιδευτικού το πέμπτο έτος, (άρθρο 58 παραγρ. 4 εδαφ. γ΄ Ν.2683/1999), χορηγείται άν ο εκπαιδευτικός δεν έχει ολοκληρώσει τις μεταπτυχιακές σπουδές του ή την διδακτορική του διατριβή, ενώ έχει εξαντλήσει τα προβλεπόμενα χρονικά όρια των τριών (3) και τεσσάρων ετών (4) αντίστοιχα; Είναι δυνατόν το πέμπτο έτος να χορηγηθεί για μεταδιδακτορική έρευνα;

β) Εκπαιδευτικοί, που είναι αποσπασμένοι σε πολιτικά γραφεία υπουργών, βουλευτών, φορείς του ΥΠΕΠΘ (Κ.Υ., Γραφεία Εκπ/σης) κ.λ.π., σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο κατά το χρονικό διάστημα, που ήσαν αποσπασμένοι, δεν είχαν κάνει χρήση της κανονικής τους άδειας του άρθρου 48 παραγρ. 1 και 2 του Ν.2683/1999, είναι δυνατόν μετά την επάνοδό

τους στην εκπαιδευτική μονάδα που υπηρετούν, να κάνουν χρήση της άδειας αυτής;

γ) Η εννιάμηνη άδεια του άρθρου 53 παραγρ. 2 του Ν.2683/1999, που χορηγείται στις μητέρες εκπαιδευτικούς για την ανατροφή τέκνου, μπορεί να χορηγηθεί οποτεδήποτε μέχρι το τέκνο να γίνει δύο ετών ή αμέσως μετά τη λήξη της άδειας λοχείας, δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν διακοπές εργασίας;

A.I. Το άρθρο 53 παραγρ. 2 του Ν.2721/1999 (ΦΕΚ Α' 112) ορίζει: «2. Οι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης, υπάγονται στις διατάξεις του Ν.2683/1999: «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων πολιτικών, Διοικητικών και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 19Α') από την ημερομηνία ισχύος του με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων των επόμενων περιπτώσεων και με εξαίρεση τα θέματα, τα οποία ρυθμίζονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις.

Επίσης το άρθρο 58 «Άδειες Υπηρεσιακής Εκπαίδευσης» του Ν.2683/1999 Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων πολιτικών Διοικητικών και υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 19Α') ορίζει: «1. Για τη συμμετοχή του σε προγράμματα μετεκπαίδευσης και προγράμματα ή κύκλους μεταπτυχιακής εκπαίδευσης, ο υπάλληλος δικαιούται να ζητήσει άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης . . . 2. Η άδεια χορηγείται από τον αρμόδιο υπουργό ή από τη διοίκηση του οικείου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, ύστερα από αίτηση του υπαλλήλου και μετά από σύμφωνη γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου . . . «4. Η άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης δεν μπορεί να υπερβεί τη διετία. Σε περίπτωση φοίτησης σε προγράμματα ή κύκλους μεταπτυχιακών σπουδών διάρκειας δύο (2) ετών ή εκπόνησης διδακτορικής διατριβής, ή άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία (3) ή τα τέσσερα (4) χρόνια αντίστοιχα. Καθ' όλη τη διάρκεια της υπηρεσίας του υπαλλήλου δεν μπορεί να χορηγηθεί σ' αυτόν άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης πέρα των πέντε (5) ετών. . . .

Περαιτέρω τα άρθρα 11α΄ και 13 1δ΄ του Ν.2083/1992 (Α΄159) «Εκσυγχρονισμός της ανώτατης εκπαίδευσης» όπως αυτό τροποποιήθηκε από το άρθρο 16 παρ. 2 του Ν.2327/1995 (ΦΕΚ Α΄156), ορίζουν:

«11α΄. Τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης και στην ανάπτυξη της έρευνας και οδηγούν στην απονομή διδακτορικού διπλώματος. Η χρονική διάρκεια, η οποία διαφοροποιείται από κλάδο σε κλάδο, ορίζεται στο οικείο πρόγραμμα και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) διδακτικά εξάμηνα. Τα Π.Μ.Σ. προβλέπουν υποχρεωτικώς πριν από την απονομή του διδακτορικού διπλώματος τη δυνατότητα απονομής μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης.

Η χρονική διάρκεια για την απονομή του διπλώματος αυτού ορίζεται στο πρόγραμμα και δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα πλήρες ημερολογιακό έτος. Μέρος του χρόνου αυτού που δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τρεις μήνες διατίθεται για τη συγγραφή από το μεταπτυχιακό φοιτητή μεταπτυχιακής ερευνητικής ή συνθετικής διατριβής.

Ο κανονισμός μεταπτυχιακών σπουδών μπορεί να προβλέπει ως απαραίτητη προϋπόθεση για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής την προηγούμενη λήψη του αντίστοιχου μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης.

13.1. Όπου λειτουργεί Π.Μ.Σ. η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής γίνεται μέσα από το Π.Μ.Σ. Η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής στην αντίστοιχη ειδικότητα σε τμήματα Α.Ε.Ι., που δεν λειτουργούν οργανωμένα Π.Μ.Σ. γίνεται με την ακόλουθη διαδικασία . . . . .

δ) Η χρονική διάρκεια για την εκπόνηση της διατριβής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρία έτη από την ημερομηνία καθορισμού του θέματος».

II. Στο άρθρο 48 παραγρ. 1 και 3 και άρθρο 49 παρ. 1 και 4 του Ν.2683/1999 ορίζεται ότι: «1. Δημόσιοι υπάλληλοι που συμπληρώνουν δημόσια πραγματική υπηρεσία ενός (1) έτους, δικαιούνται κανονική άδεια απουσίας με αποδοχές, η διάρκεια της οποίας ορίζεται σε είκοσι (20) εργάσιμες ημέρες αν ακολουθούν εβδομάδα πέντε (5) εργασίμων ημερών και είκοσι τέσσερις (24) εργάσιμες ημέρες αν ακολουθούν εβδομάδα έξι (6) εργασίμων ημερών. Ο χρόνος της κανονικής άδειας επαυξάνεται κατά μία εργάσιμη ημέρα για κάθε έτος απασχόλησης και μέχρι τη συμπλήρωση του

ανώτατου ορίου των είκοσι πέντε (25) ή τριάντα (30) εργασίμων ημερών προκειμένου για πενθήμερη ή εξαήμερη εβδομάδα εργασίας, αντίστοιχα. . . . .

3. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων δεν εφαρμόζονται σε όσους έχουν κατά τις κείμενες διατάξεις διακοπές εργασίας. Οι υπάλληλοι αυτοί μπορούν, εφόσον συντρέχουν σοβαροί λόγοι ανάγκης, να παίρνουν κανονική άδεια με αποδοχές ως δέκα (10) εργάσιμες ημέρες κατ' έτος. Άρθρο 49. 1. Δεκαπέντε (15) ημέρες από την κανονική άδεια χορηγούνται υποχρεωτικά, εφόσον το ζητήσει ο υπάλληλος, από 15 Μαΐου έως 31 Οκτωβρίου. . .

4. Η άδεια που χορηγήθηκε κατ' εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου, χορηγείται υποχρεωτικά το επόμενο έτος».

III. Περαιτέρω στο άρθρο 53 «Διευκολύνσεις υπαλλήλων με οικογενειακές υποχρεώσεις» του άνω Ν.2683/1999, στην παράγραφο 2 αυτού, ορίζεται:

«2. Στις μητέρες υπαλλήλους ο χρόνος εργασίας μειώνεται κατά δύο (2) ώρες ημερησίως εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας έως δύο (2) ετών και κατά μία (1) ώρα, εφόσον έχουν τέκνα ηλικίας από δύο (2) έως τεσσάρων (4) ετών.

Η μητέρα υπάλληλος δικαιούται εννέα (9) μήνες άδεια με αποδοχές για ανατροφή παιδιού, εφόσον δεν κάνει χρήση του κατά το προηγούμενο εδάφιο μειωμένου ωραρίου.

Τέλος το άρθρο 53 παραγρ. 2α' του Ν.2721/1999 ορίζει: «2α'. Οι μητέρες τακτικοί εκπαιδευτικοί μπορούν να επιλέγουν τη χορήγηση άδειας εννέα (9) μηνών με αποδοχές για ανατροφή παιδιού του άρθρου 53 ή τις διευκολύνσεις της παραγρ. 8 του άρθρου 13 του ν.1566/1985 (ΦΕΚ 167 Α') και του άρθρου 30 παράγραφος 14 του ν.2083/1992 (ΦΕΚ 159 Α').

B. Από τις προαναφερθείσες διατάξεις προκύπτουν τα ακόλουθα σε σχέση με το τεθέν ερώτημα.

I. Επί του πρώτου ερωτήματος

α) Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 58 παρ. 4 του Ν.2683/1999, (που εφαρμόζεται και στους εκπαιδευτικούς, κατ' άρθρ. 53 παρ. 2 του

N.2721/1999), δύναται να δοθεί στους εκπαιδευτικούς άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης, των οποίων η ανώτατη χρονική διάρκεια καθορίζεται κατ' αρχάς για δύο (2) έτη, αν πρόκειται για επιστημονική ή τεχνική κατάρτιση και εκπαίδευση των υπαλλήλων, για τρία (3) έτη για την συστηματική παρακολούθηση οργανωμένου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών και τέσσερα (4) έτη για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Καθ' όλη την διάρκεια της υπηρεσίας του εκπαιδευτικού δεν μπορεί να χορηγηθεί σ' αυτόν άδεια υπηρεσιακής εκπαίδευσης πέρα των πέντε (5) ετών.

β) Στην Ελλάδα η χρονική διάρκεια των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν μπορεί να είναι μικρότερη από έξι (6) διδακτικά εξάμηνα, η δε διάρκεια του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης είναι ένα έτος και της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής τρία (3) έτη.

Η χορήγηση της εκπαιδευτικής άδειας δεν είναι υποχρεωτική για την διοίκηση, δηλαδή αυτή χορηγείται κατά διακριτική ευχέρεια αυτής. Κάθε φορά η διοίκηση εκτιμά τις ανάγκες της Υπηρεσίας και το όφελος, το οποίο αυτή θα προσπορίσει από την εκπαιδευτική άδεια του υπαλλήλου, όπως και την συνάφεια του αντικειμένου της εκπαίδευσης αυτού, σε σχέση με τα ασκούμενα απ' αυτόν καθήκοντα.

Από την γραμματική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 58 παραγρ. 4 του Ν. 2683/1999 προκύπτει ότι ο χρόνος διάρκειας της εκπαιδευτικής άδειας για τους εκπαιδευτικούς δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος των: 1) δύο (2) ετών αν πρόκειται για την επιστημονική ή τεχνική κατάρτιση και εκπαίδευση τούτων, 2) τριών (3) ετών για την παρακολούθηση προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών και 3) τεσσάρων (4) ετών για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής. Η χρονική διάρκεια των καθ' έκαστον σπουδών, μεμονωμένα, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβεί την προαναφερόμενη. Συνεπώς το πέμπτο (5) έτος δύναται να χορηγηθεί, κατ' εξαίρεση, και κατά διακριτική ευχέρεια της Υπηρεσίας, στην περίπτωση που ο εκπαιδευτικός έχει ολοκληρώσει στην τετραετία τις σπουδές του για τις οποίες έχει ήδη πάρει εκπαιδευτική άδεια και ζητήσει να πάρει ακόμη ένα έτος σπουδών για πρόσθετη επιστημονική εκπαίδευση ή περαιτέρω μεταπτυχιακές σπουδές.

Τέλος το πέμπτο έτος δεν δύναται να δοθεί για «μεταδιδακτορική έρευνα», δεδομένου ότι ο νόμος δεν προβλέπει εκπαιδευτική άδεια υπαλλήλου για τον εν λόγω τομέα σπουδών.

Εν' όψει των παραπάνω, η γνώμη του τμήματος επί του πρώτου ερωτήματος είναι ότι σε καμιά περίπτωση ο χρόνος της εκπαιδευτικής άδειας δεν μπορεί να υπερβαίνει το χρονικό διάστημα που ορίζει ο νόμος ήτοι: α) τα δύο (2) έτη αν πρόκειται για επιστημονική ή τεχνική κατάρτιση, β) τα τρία (3) έτη για την συστηματική παρακολούθηση οργανωμένου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών και γ) τα τέσσερα (4) έτη για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.

Η χορήγηση του πέμπτου (5ου) έτους δύναται να χορηγείται από την Υπηρεσία, κατ' εξαίρεση και κατά διακριτική ευχέρεια αυτής, και μόνο στην περίπτωση που ο εκπαιδευτικός ζητήσει την άδεια αυτή για πρόσθετη επιστημονική εκπαίδευση ή περαιτέρω μεταπτυχιακές σπουδές. Τέλος το πέμπτο (5) έτος δεν δύναται να χορηγηθεί για μεταδιδακτορική έρευνα.

II. Επί του δεύτερου ερωτήματος

Οι εκπαιδευτικοί διαφέρουν από τους λοιπούς δημοσίους υπαλλήλους, όσον αφορά στο θέμα των κανονικών αδειών. Συγκεκριμένα, ενώ οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι δικαιούνται την κανονική άδεια απουσίας του άνω άρθρου 48 παραγρ. 1 του Ν.2683/1999, (20 ή 24 ημέρες κατά περίπτωση), οι εκπαιδευτικοί δικαιούνται διακοπές εργασίας σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα κατά την διάρκεια κάθε έτους, κατ' άρθρο 48 παρ. 3 του ίδιου νόμου. Μόνο δε σε περίπτωση, που συντρέχουν σοβαροί λόγοι ανάγκης μπορούν οι εκπαιδευτικοί να πάρουν κανονική άδεια με αποδοχές έως δέκα (10) εργάσιμες ημέρες κατ' έτος, (άρθρο 48 παρ. 3 εδαφ. β' του άνω νόμου).

Εκπαιδευτικοί, που είναι αποσπασμένοι σε πολιτικά γραφεία υπουργών, βουλευτών, φορείς του ΥΠΕΠΘ (Κ.Υ., Γραφεία Εκπ/σης κ.λ.π.), εμπíπτουν στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 48 του πιο πάνω νόμου 2683/1999, εφόσον ασκούν διοικητικό έργο. Δηλαδή στην περίπτωση αυτή οι εκπαιδευτικοί, καθ' ό χρόνον προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα εν λόγω γραφεία, δικαιούνται την κανονική ετήσια άδεια των 20 ή 24 ημερών, όπως και οι λοιποί δημόσιοι υπάλληλοι και όχι τις «διακοπές εργασίας», όπως οι εκπαιδευτικοί. Ο νόμος δεν προέβλεψε, όταν πλέον οι εν λόγω

αποσπασμένοι επιστρέψουν στα εκπαιδευτικά τους καθήκοντα, και για οποιονδήποτε λόγο, αποδεδειγμένα, δεν έχουν κάνει χρήση της κανονικής άδειας της παραγράφου 1 του άρθρου 48 του Ν.2683/1999, αν δύναται να τους χορηγηθεί, (κατ' εφαρμογή της παραγράφου 4 του άρθρου 49 του ίδιου νόμου), η εν λόγω (κανονική) άδεια.

Στην περίπτωση αυτή, δεν είναι δυνατόν να χορηγηθεί στον εκπαιδευτικό η παραπάνω κανονική άδεια του άρθρου 48 παρ. 1 του άνω νόμου, καθ' ό χρόνον αυτός προσφέρει εκπαιδευτική υπηρεσία σε σχολείο, καθόσον η τυχόν χορήγηση σ' αυτόν της άδειας αυτής, αφενός μεν θα δημιουργήσει, λόγω της απουσίας του εκπαιδευτικού, πρόβλημα στην λειτουργία του σχολείου, αφετέρου δε τίθεται αυτός σε ευνοϊκότερη θέση, σε σχέση με τους άλλους συνυπηρετούντες - συναδέλφους του εκπαιδευτικούς, παραβιάζοντας έτσι την αρχή ισότητας.

Συνεπώς, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν αρμόζει στην εκπαιδευτική υπηρεσία η παροχή κανονικής άδειας, έστω και αν ο εκπαιδευτικός, ως πρώην αποσπασθείς σε πολιτικό γραφείο, ή σε φορείς του ΥΠΕΠΘ κ.λ.π., δεν έχει πάρει την κανονική άδεια που δικαιούτο, καθ' ό χρόνον ήταν αποσπασμένος, δεδομένου ότι αυτός οικειοθελώς επέλεξε να αποσπασθεί από την εκπαιδευτική του υπηρεσία στη θέση αυτή. Εν όψει των παραπάνω η γνώμη του Τμήματος του Ν.Σ.Κ., ως προς το δεύτερο ερώτημα, είναι ότι δεν είναι δυνατή η χορήγηση της κανονικής άδειας του άρθρου 48 παρ. 1 του Ν.2683/1999 στους πρώην αποσπασθέντες εκπαιδευτικούς, μετά την επάνοδό τους στην εκπαιδευτική μονάδα, όπου υπηρετούν.

III. Η μητέρα εκπαιδευτικός μετά τον τοκετό και την άδεια λοχείας, δικαιούται να πάρει και την άδεια ανατροφής τέκνου των εννέα (9) μηνών (άρθρο 53 παρ. 2 εδαφ. β' του Ν.2683/1999), σε συνδυασμό με το άρθρο 53 παρ. 2α' του Ν.2721/1999), εφόσον δεν κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου.

Οι εν λόγω διατάξεις, που χορηγούν την συγκεκριμένη άδεια ανατροφής του τέκνου, ερμηνευόμενες, ενόψει και της Συνταγματικής αρχής της παρ. 1 του άρθρου 21 του Συντάγματος, θέτουν την μητρότητα και την παιδική ηλικία υπό την προστασία του Κράτους και αποσκοπούν στην αντιμετώπιση του οξυμένου δημογραφικού προβλήματος.

Ο νόμος δεν αναφέρει αν την προαναφερόμενη άδεια των εννέα (9) μηνών για την ανατροφή του τέκνου θα πρέπει η εκπαιδευτικός να την πάρει αμέσως μετά την λήξη της άδειας λοχείας.

Στην συγκεκριμένη σχέση εργασίας, στα πλαίσια της χρηστής διοίκησης, οι μητέρες εκπαιδευτικοί δύνανται να παίρνουν την άνω εννιάμηνη άδεια, οποτεδήποτε εντός του άνω χρονικού διαστήματος από την γέννηση του τέκνου τους και όχι αμέσως μετά την λήξη της άδειας λοχείας, (υπό την προϋπόθεση όμως ότι η εννιάμηνη αυτή άδεια θα εξαντληθεί σε συνεχές χρονικό διάστημα), καθόσον, άλλως, σε περίπτωση που συμπέσουν οι διακοπές εργασίας, (που δικαιούνται κατά τ' άνω οι εκπαιδευτικοί), με την άδεια των εννέα (9) μηνών, (και κυρίως οι θερινές διακοπές εργασίας), τότε οι εκπαιδευτικοί χάνουν, κατά ένα μεγάλο μέρος, την εν λόγω εννιάμηνη άδεια. Κατ' αυτόν τον τρόπο ανατρέπεται, εν μέρει, ο σκοπός για τον οποίο ο νομοθέτης θέσπισε την συγκεκριμένη άδεια, (προστασία της μητρότητας και της παιδικής ηλικίας) και οι μητέρες εκπαιδευτικοί τίθενται σε μειονεκτικότερη θέση, ως προς το θέμα αυτό, σε σχέση με τις άλλες μητέρες δημοσίων υπαλλήλους.

Ενόψει των παραπάνω η γνώμη του Τμήματος επί του τρίτου ερωτήματος είναι ότι οι μητέρες εκπαιδευτικοί δύνανται να παίρνουν την άδεια των εννέα (9) μηνών για την ανατροφή του τέκνου τους, οποτεδήποτε εντός του χρονικού διαστήματος που ορίζει ο νόμος και όχι αμέσως μετά τη λήξη της άδειας λοχείας, υπό την προϋπόθεση όμως ότι η εννιάμηνη αυτή άδεια θα εξαντλείται σε συνεχές χρονικό διάστημα.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 6-12-08

Ο Πρόεδρος του Ε' Τμήματος

του Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ελένη Πασαμιχάλη

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.